

A Fővárosi Ítéltábla a Vető és Kovácsházy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Vető Gábor ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a dr. Dobozy Gábor ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen, öröklési szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2011. április 19. napján meghozott 21.P.24.980/2006/45. számú ítélete ellen a felperes részéről 46. és 47. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, és a felperes illetékfizetési kötelezettségét 780.000 (Hétszáznyolcvanezer) forintra, az alperes által fizetendő illetéket 6.000 (Hatezer) forintra felemlí, egyéb rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 254.000 (Kétszázötvennégyezer) forint másodfokú perköltséget és térítsen meg az államnak - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal külön felhívására - 780.000 (Hétszáznyolcvanezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

H-né B.M. (továbbiakban: örökhagyó) 1990. november 9-én öröklési szerződést kötött az alperes anyjával, **H-né S.E.**rel, mint szerződéses örökösrel. A szerződésben rögzítésre került, hogy a szerződéses örökös vállalt kötelezettségének megfelelően 180.000 forintot bocsátott az örökhagyó rendelkezésére és ebből került kiegyenlítésre a szerződéssel lekötött ingatlan vételára. A szerződéses örökös vállalta, hogy 1990. december 31-ig további 150.000 forintot fizet meg az örökhagyónak készpénzben, kötelezettséget vállalt továbbá arra, hogy minden hónap 10. napjáig egy összegben megfizet havi 5.000 forintot a lakás fenntartásával járó költségek fedezésére, valamint az örökhagyó betegsége esetén ápolja, gondozza, viseli a gyógyszer- és orvosi költségeit, halála esetén illő eltemetetéséről gondoskodik. E szolgáltatások ellenében az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a tulajdonát képező **b.-i V. utca 6. II. emelet 5. szám** alatti lakásingatlanát (továbbiakban: perbeli ingatlan) a megnevezett szerződéses örökös örökölje.

A felek az öröklési szerződést a szerződéses örökös gyermeke, az akkor még kiskorú alperes bevonásával 2000. április 18-án módosították. Megállapodásuk szerint az öröklési szerződésbe „belép” kiskorú H.G., mint az öröklési szerződés tulajdonjogi kedvezményezettje és az addig szerződéses örökös a továbbiakban haszonélvezeti jog örököse lesz. Az eredeti öröklési szerződésben kikötött havi életjáradékot, valamint a meghatározott természetbeni szolgáltatásokat az örökhagyó részére az addig kialakult gyakorlatnak megfelelően továbbra is **H-né S.E.** örökös fogja egyedül és kizárólagosan teljesíteni. Mindezek alapján az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a tulajdonát képező perbeli ingatlan tulajdonjogát kiskorú H.G., holtig tartó haszonélvezeti jogát pedig **H-né S.E.** örökölje. Az öröklési szerződést módosító megállapodást tartalmazó okirat három különálló lapból áll, melynek első két lapját csak az örökhagyó és **H-né S.E.** örökös írták alá és csak a harmadik lap tartalmazza az okirati tanúk aláírását.

A szerződő felek 2000. május 2. napján öröklési szerződést kiegészítő megállapodást kötöttek, melyben rögzítésre került a 2000. április 18-án kelt öröklési szerződés lényegi tartalma. A megállapodásban az örökhagyó arról rendelkezett, hogy halála esetén testét hamvasszák el, az ő és elhunyt férje hamvait pedig együtt egy parcellában szórják szét. A szerződéses örökösök egybehangzóan kijelentették, hogy az örökhagyó akaratát a tőlük telhető legjobb módon igyekeznek teljesíteni. A felek megállapodtak abban is, hogy **H-né S.E.** örökös 2000. május 1. napjától kezdődően havi 6.000 forint életjáradékot tartozik fizetni minden hónapban előre esedékesen az örökhagyó részére. Az öröklési szerződések alapján az örökhagyó tulajdonaként nyilvántartott ingatlanra először **H-né S.E.**, majd a módosítás folytán az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalom került bejegyzésre.

Az alperes édesanyja 2001. május 29-én elhunyt, halála után a már nagykorú alperes tett eleget az életjáradék fizetési kötelezettségnek, melynek összege 2002. júliustól havi 10.000 forintra emelkedett, melyen felül 2002-ben több részletben összesen 75.000 forintot, 2004-ben pedig 19.000 forintot fizetett az örökhagyónak.

A felperes édesapja **B.F.** az örökhagyó lakásába költözött és ezt követően az örökhagyóval haláláig együtt éltek.

Az örökhagyó és a felperes 2004. december 26-án öröklési szerződést kötöttek, melyben rögzítették, hogy az örökhagyó a perbeli ingatlan vonatkozásában 1990. november 9. napján öröklési szerződést kötött néhai **H-né S.E.**rel, mely szerződésbe a 2000. április 18-án kelt módosítással belépett H.G. mint az öröklési szerződés kedvezményezettje. Az örökhagyó kijelentette, hogy a szerződés megszüntetése iránt pert kíván indítani tekintettel arra, hogy a szerződés célja lehetetlenné vált, mivel rossz egészségi állapota miatt fokozottan igényt tart személyes tartására, amit H.G. nem teljesít. Kijelentette, hogy gyógykezelésének költségeiről, valamint természetbeni tartásáról 1994. év elejétől a megjelölt szerződéses örökös, a felperes gondoskodik személyesen. A felperes

kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés aláírásától továbbra is gondoskodik az örökhagyó gondozásáról, ápolásáról valamint gyógykezelésével kapcsolatban felmerült orvosi és egyéb költségek fedezéséről és eltemettetéséről. Ennek ellenében az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a perbeli ingatlan örökösévé élettársának fiát, a felperest jelöli meg. A szerződés 8. pontja szerint a szerződés hatályba lépésének feltétele, hogy a preambulumban hivatkozott szerződés, akár az abban részes felek közös megegyezésével, akár az illetékes bíróság ítéletével jogerősen vagy bármely más módon megszüntetésre kerüljön.

Az örökhagyó 2005. január 12. napján elhunyt, ismert rokon hiányában törvényes örököse a Magyar Állam.

A hagyatéki eljárásban a felperes és az alperes az általuk kötött öröklési szerződés alapján tartottak igényt a hagyatékra, és az ellenérdekű fél által kötött öröklési szerződés érvényességét vitatták. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal, öröklési szerződésen alapuló végintézkedés jogcímén az alperesnek adta át. A hagyatékátadó végzés indokolása szerint, **H-né S.E.** halála az öröklési szerződést nem szüntette meg, az öröklési szerződések szövegének értelmezése alapján az örökhagyó az alperest örökösévé nevezte. A felperes fellebbezése folytán a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság a hagyatékátadó végzés ingóságok átadására vonatkozó részével kapcsolatos fellebbezést hivatalból elutasította, ezt meghaladóan fellebbezett részében a hagyatékátadó végzést helybenhagyta.

Az örökhagyó nevében meghatalmazott jogi képviselője 2005. január 13-án nyújtott be keresetlevelet, melyben a jelen per alperesével szemben az öröklési szerződés megszüntetését kérte. A B. Bíróság a 2005. március 23-án meghozott ügyszám számú végzésével a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül, hivatalból elutasította, indokolása szerint ugyanis a keresetlevél bírósághoz való beérkezése időpontjában a felperes perbeli jogképességgel már nem rendelkezett, mivel 2005. január 12-én elhunyt.

A felperes a jelen perben, módosított keresetében elsődlegesen annak túrására kérte az alperest kötelezni, hogy az illetékes földhivatal a perbeli ingatlan vonatkozásában az örökhagyó 1/1 arányú tulajdonjogát törölje és arra a felperes tulajdonjogát jegyezze be szerződéses öröklés jogcímén. E kérelem jogalapjaként arra hivatkozott, hogy az örökhagyó, valamint az alperes és édesanyja között 2000. április 18-án létrejött - 2000. május 2-án kiegészített - szerződésmódosítás érvénytelen. A szerződésmódosítás több lapból áll és azt, valamint a 2000. május 2-i kiegészítést a tanúk valamennyi oldalon nem írták alá. Amennyiben a bíróság elsődleges kereseti kérelmének nem adna helyt, úgy másodlagosan hagyatéki tartozás jogcímén az alperest 12.000.000 forint és annak 2005. január 12-től járó, a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni. Ez az örökhagyónak nyújtott szolgáltatásai ellenértéke.

Az alperes a másodlagos keresetet 100.000 forint temetési költség erejéig elismerte, ezt meghaladóan annak elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsődleges kérelem vonatkozásában a felperes aktív perbeli legitimációval nem rendelkezik. A Ptk. 657. §-a értelmében az örökhagyó arról a vagyonáról, melyet korábban öröklési szerződéssel lekötött, sem élők, sem halál esetére utóbb nem rendelkezhet. Ezen tilalommal ellentétes a felperes és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés, ami a Ptk. 114. § (1) bekezdése szerint semmis. Ezen túlmenően a felperes által az örökhagyóval kötött öröklési szerződés hatálytalan is, mert annak 8. pontja felfüggesztő feltételt tartalmaz, mely szerint a szerződés csak akkor lép hatályba, ha az 1990. november 9-én kelt, majd 2000. április 18-án módosított szerződés megszüntetésre kerül, mely feltétel azonban nem teljesült. Mindezekre figyelemmel a felperes az általa kötött öröklési szerződés érvénytelensége és hatálytalansága folytán az örökhagyó után nem örökölhet, ezért a Ptk. 653. §-a alapján nem rendelkezik keresetösségi joggal az alperes által kötött öröklési szerződés megtámadására. A másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben utalt arra, hogy a Ptk. 677. § és a PK 89. számú állásfoglalás értelmében hagyatéki hitelezői igényként az örökhagyónak nyújtott szolgáltatások ellenértéke megtérítésére csak akkor kerülhet sor, ha az örökhagyó a szolgáltatások fejében hagyatékából való részesítésére ígéretet tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 forintot, annak 2005. január 13-tól a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 688.380 forint perköltséget, amelyből 137.676 forint az áfa. Az állam javára a felperest 714.004 forint, az alperest 5.976 forint le nem rótt kereseti illeték megtérítésére kötelezte.

Az elsődleges kereseti kérelemmel összefüggésben utalt az elsőfokú bíróság a Ptk. 655. és 657. §-ok (1) bekezdései valamint a 658. § (1) és (2) bekezdései tartalmára. Mivel a felperes elsődleges kérelme ténybeli alapjaként az örökhagyó, az alperes és édesanyja által 2000. április 18-án kötött öröklési szerződést módosító megállapodás és annak 2000. május 2-i kiegészítése érvénytelenségére hivatkozott, az alperes ellenkérelmére a bíróságnak abban a kérdésben kellett először állást foglalnia, hogy a felperes a Ptk. 653. §-a alapján rendelkezik-e aktív perbeli legitimációval az érvénytelenségre hivatkozni.

A felperes és az örökhagyó között 2004. december 26-án létrejött öröklési szerződés, annak 8. pontjaiban foglaltak alapján - a Ptk. 228. § (1) bekezdésére figyelemmel - nem lépett hatályba, ugyanis a 8. pont szerint hatályba lépésének feltétele az volt, hogy az örökhagyó által 1990. november 9-én kötött, majd 2000. április 18-án módosított szerződés az abban részes felek közös megegyezésével, vagy a bíróság jogerős ítéletével, illetve bármely más módon megszüntetésre kerüljön. E feltételek egyike sem teljesült, ennek következtében a felperes és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés hatálytalan.

Az alperes alappal hivatkozott arra is, hogy a Ptk. 657. § (1) bekezdése értelmében az örökhagyó az 1990. november 9-én kötött és utóbb módosított szerződéssel lekötött ingatlanáról sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhetett. Ennek következtében a felperes és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés perbeli ingatlanra vonatkozó rendelkezése a Ptk. 657. § (1) bekezdésébe ütközik, ezért az a Ptk. 200. §-a alapján - a Ptk. 114. §-ára figyelemmel - semmis. Ezért a felperes az általa kötött öröklési szerződés alapján nem örökölte meg az örökhagyó ingatlanhagyatékát, melynek folytán a Ptk. 653. §-a értelmében a 2000. április 18-án kelt öröklési szerződés módosítás és annak 2000. május 2-i kiegészítése érvénytelenségére való hivatkozásra keresetösségi joggal nem rendelkezik.

A felperesnek a másodlagos, a hagyatéki hitelezői igény megtérítésére irányuló követelése is megalapozatlan. A Ptk. 677. § (1) bekezdése szerinti hagyatéki tartozásokért az örökös a Ptk. 679. § (1) bekezdése értelmében a hagyaték tárgyaival és annak hasznaival felel a hitelezőnek. Mivel öröklési szerződés esetén a szerződéses örökös a lekötött vagyontárgyat az általa nyújtott ellenszolgáltatásért - tartás vagy életjáradék ellenében - öröklő meg, a hagyatéki tartozásokért általában nem felel. Ez alól kivételt jelent, ha a hagyatéki hitelező a szerződéses örökös által vállalt szolgáltatást a szerződéses örökös helyett, az örökhagyó hagyatékából való juttatása ígérete fejében nyújtja. Az 1990. november 9-én kelt, majd módosított öröklési szerződésben a szerződéses örökösök 180.000 és 150.000 forint kifizetésére, életjáradék megfizetésére, valamint betegsége esetén az örökhagyó ápolására, gondozására, gyógyszer- és orvosi költségei viselésére, valamint illő eltemettetésére vállaltak kötelezettséget. E szolgáltatások közül a szerződéses örökösök az egyösszegű kifizetési és életjáradék fizetési kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek, az alperes a szerződés módosítása nélkül 2002 júliusától 10.000 forint emelt életjáradékot fizetett és azon felül is kifizetéseket teljesített az örökhagyónak. A szerződéses örökös kötelezettsége volt az örökhagyó eltemettetése is, melynek számlával igazolt 100.000 forintos költségét azonban a felperes viselte, mellyel kapcsolatos követelését az alperes elismerte. Erre figyelemmel a bíróság a Ptk. 677. § (1) bekezdés a) pontja alapján kötelezte az alperest a 100.000 forintos temetési költség és azután a 2005. január 13-tól a kifizetésig járó a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott késedelmi kamat megfizetésére.

A perben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy 1993-tól az örökhagyót haláláig eltartotta, ápolta és gondozta, ő viselte közüzemi, élelmezési, orvosi- és gyógyszerköltségeit, melynek ellenében az örökhagyó hagyatékából való juttatást ígért. Az örökhagyó a felperes által elismerten a 2004. december 26-án kelt öröklési szerződés megkötéséig hagyatékából való részesítésére ígéretet nem tett, a felperes nyilatkozatából kitűnően 2004 decemberéig nem is tudott arról, hogy az örökhagyó az alperessel illetve édesanyjával öröklési szerződést kötött, mely alapján járadékban részesült. Mindezekre figyelemmel a 2004. december 26. napját megelőző időszakban az örökhagyónak nyújtott ápolás, gondozás és egyéb szolgáltatások ellenértéke megtérítését a felperes - ellenszolgáltatás ígéretének hiányában - hagyatéki hitelezőként nem érvényesítheti. Azt a felperes nem

bizonyította, hogy 2004. december 26-tól az örökhagyó haláláig az örökségből való juttatás ígérete alapján milyen költségei merültek fel.

Utalt továbbá az elsőfokú bíróság arra is, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a felperes édesapja és az örökhagyó élettársak voltak és együtt éltek az örökhagyó lakásában, melynek folytán ott a közüzemi szolgáltatásokat szükségszerűen közösen vették igénybe. A felperes által állított külön gazdálkodásukat cáfolja az örökhagyó 2004. december 15-én kelt írásbeli nyilatkozata. Erre figyelemmel a felperes az általa hivatkozott szolgáltatásokat nem csak az örökhagyó, hanem az édesapja részére is nyújtotta. Külön kiemelte továbbá az elsőfokú bíróság, hogy az 1990. november 9-én kötött és módosított öröklési szerződés alapján nem volt a szerződéses örökösök kötelezettsége az örökhagyó lakása felújítási, fenntartási és rezsiköltségeinek megfizetése, az örökhagyó tartása, ételmezése valamint különböző élvezeti cikkekkel való ellátása. A szerződésben az örökhagyó betegsége esetére ápolására, gondozására, gyógyszer- és orvosi költségeinek megtérítésére vállaltak kötelezettséget. Az alperes előadásából kitűnően tőle az örökhagyó nem kérte, hogy ápolja és gondozza, a havi járadék összegének megemelésére pedig a gyógyszerköltségek növekedése miatt került sor és a járadékon felül önként fizetett különböző összegeket részére ünnepekkor, illetve tetőfelújításra.

A kifejtettek alapján a felperes keresete az alperes által elismert 100.000 forintot meghaladóan alaptalan, ezért azt az elsőfokú bíróság elutasította. A Pp. 81. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperest a 688.380 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére azzal, hogy ezen összegből 137.676 forint az áfa. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 720.000 forint kereseti illetékből a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint a felperest 714.004 forint, az alperest 5.976 forint megfizetésének kötelezettsége terheli pervesztességük-pernyertességük aránya alapján.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy az ítéletábra azt megváltoztatva, kereseti kérelmének teljes egészében adjon helyt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan és tévesen állapította meg, ezért téves következtetésre jutott. A felperes változatlanul fenntartott álláspontja szerint a 2000. április 18-án kelt öröklési szerződést módosító megállapodás érvénytelen. Az öröklési szerződés módosítása az eredeti szerződés részét képezi, ezért keresetösségi joga megalapozott. Nyilvánvaló ugyanis, hogy amennyiben megállapításra kerülne az öröklési szerződés módosításának érvénytelensége, továbbá az, hogy az örökhagyó tényleges tartására nem került sor, az eredeti öröklési szerződés is érvénytelen, ezáltal a felperes örökölné az örökhagyó után a vele kötött megállapodás alapján. Az 1990. november 9-én kelt öröklési szerződés érvénytelen, mert az alperes által sem vitatottan ő és édesanyja - az örökhagyó kérése ellenére - a szerződésbe foglalt természetbeni tartási, gondozási és ápolási kötelezettségüket nem teljesítették. Az életjáradéki elem csupán az öröklési szerződés egy része volt, az örökhagyó természetbeni tartására azonban nem került sor.

A másodlagos keresettel kapcsolatban tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nem látta bizonyítottnak, hogy a felperes az örökhagyó részére tartást nyújtott, ugyanis tanúvallomásokkal, jelentős mennyiségű okirati bizonyítékokkal támasztotta alá, hogy anyagi és természetbeni támogatásban részesítette az örökhagyót. Ezt nyilvánvalóan igazolja az is, hogy az örökhagyó összes orvosi irata, továbbá a költségeit igazoló bizonylatok is az ő birtokában voltak. Kifejezetten az elsőfokú bíróság felhívásának megfelelően tetemes okirati és egyéb bizonyítékokkal szolgált. Ezért, ha az ügy olyan „huszárvágással”, mint ahogy az elsőfokú bíróság tette, elintézhető volt, kérdéses hogy miért volt szükség a döntés meghozatalához a majd hét esztendő eljárásra. A terjedelmes bizonyításra nyilvánvalóan azért került sor, mert jelentősége van annak, hogy a felperes valójában milyen jellegű és terjedelmű ellátásban részesítette az örökhagyót, aki ezt részére örökség biztosításával kívánta honorálni. Az elsőfokú bíróság a temetési költségek vonatkozásában követelését elfogadta, mellyel elszámolási igényének jogalapját voltaképpen elismerte. A kifejtettek alapján a felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában téves álláspontra jutott, a rendelkezésre bocsátott bizonyítékok alapján egyértelműen igazolta az örökhagyó részére nyújtott tartási jellegű szolgáltatásokat, melyek ellenértéke megtérítésére akkor is igényt tarthat, ha nem ő lenne az örökhagyó örököse.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet Pp. 253. § (2) bekezdése szerinti helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete a megállapított tényállás, az ügy érdemében alkalmazandó jogszabály tekintetében megalapozott és érdemben helyes, ezért megváltoztatására a felperes fellebbezésében felhozott indokok alapján nincs lehetőség. Az alperes 2011. április 19-i tárgyaláson 45/A/1. szám alatt csatolt periratában kifejtett érveket az elsőfokú bíróság szinte hiánytalanul elfogadta és ítélezése alapjává tette, melyek a fellebbezésben felhozottak érdemi cáfolatát jelentik. Perköltséggént az őt illető ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján árával növelt összegben kérte megállapítani.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállás alapján megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a Ptk. 653. §-ban foglaltak alapján nem rendelkezik keresetőségi joggal az örökhagyó és az alperesi jogelőd között 1990. november 9-én létrejött, majd 2000. április 18. napján az alperes bevonásával módosított és 2000. május 2-án kiegészített öröklési szerződés megtámadására. A keresetőségi jog megítélése jogkérdés, mellyel kapcsolatos döntését az elsőfokú bíróság az indokolásában megjelölt konkrét anyagi jogi jogszabályokra alapította, ami minden tekintetben helytálló.

A felperes fellebbezésében kifejtett érvei szerint keresetőségi jogát a módosított öröklési szerződés érvénytelenségére alapítja, ami azonban megalapozatlan. Az öröklési jog szabályai szerint a végrendelet, illetve az öröklési szerződés érvénytelenségére kizárólag a Ptk. 653. §-a szerinti anyagi jogi jogosult hivatkozhat,

melyre figyelemmel az érvénytelenség megállapítására indított perben a bíróságnak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a felperes rendelkezik-e keresetőségi joggal az adott igény érvényesítésére. Ebből következően a felperes által támadott - alperes javára szóló - végintézkedés érvénytelenségének érdemi vizsgálatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha az adott igény érvényesítésére a felperes anyagi jogi jogosultsága fennáll.

A perbeli jogvita elbírálásánál lényeges körülmény, hogy a felperes keresetőségi jogát az örökhagyóval kötött öröklési szerződésre alapította, keresetével szemben azonban védekezésként az alperes a felperes által kötött öröklési szerződés érvénytelenségére hivatkozott, melyre a Ptk. 653. §-a alapján jogosult. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróságnak először a felperes és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés érvénytelensége tekintetében kellett állást foglalnia, ugyanis a felperes az örökhagyó után csak érvényes végintézkedés alapján örökölhét és rendelkezhet keresetőségi joggal az alperes javára szóló végintézkedés megtámadására. Ennek megítélése jogkérdés volt, ezért bizonyítást nem igényelt.

A Ptk. 657. § (1) bekezdése szerint az örökhagyó arról a vagyonáról, amelyet öröklési szerződéssel lekötött, sem élők között, sem halál esetére nem rendelkezhet. Ez kógens törvényi rendelkezés, melynek tartalmából egyértelműen következik, hogy a rendelkezési jog tilalma az öröklési szerződés érvényességétől függetlenül érvényesül. A bírói gyakorlat szerint e tilalom alól egyetlen kivétel van, ami azon alapul, hogy a Ptk. 658. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 589. § (2) bekezdése szerint a felek bármelyike kérheti az öröklési szerződés megszüntetését. Erre tekintettel az örökhagyó az öröklési szerződés megszüntetésének bíróság előtti kezdeményezése esetén végrendelettel rendelkezhet az öröklési szerződéssel lekötött vagyonáról, mely alapján a nevezett örökös az örökhagyó halála folytán a per kimenetelétől függően örökölhét. Mindezek alapján az örökhagyó még az általa kötött öröklési szerződés megszüntetésére irányuló perindítás esetén sem rendelkezhet lekötött vagyonáról újabb öröklési szerződéssel, ezért a felperes és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés érvénytelen, annak alapján a felperes az örökhagyó után nem örökölhét, melyből következően keresetőségi joggal sem rendelkezik az alperesi öröklési szerződés megtámadására.

Alaptalan a fellebbezés a másodlagos kereseti kérelemmel összefüggésben is. Az öröklési szerződés visszterhes jogügylet, melynek folytán a szerződéses örökös ellenszolgáltatást nyújt a szerződéssel lekötött vagyontárgy megszerzéséért, ezért a hagyatéki tartozásokért nem felel. Erre figyelemmel az alperes még bizonyítottasága esetén sem lenne kötelezhető a felperes által az örökhagyónak visszterhesen nyújtott szolgáltatásai ellenértéke megtérítésére. Téves az a fellebbezési érvelés, hogy az elsőfokú bíróság a temetési költség megítélésével hitelezői igénye jogalapját elismerte. A Pp. 3. § (2) bekezdése szerint a bíróság a fél kérelmeihez és jognyilatkozataihoz kötve van, ezért az elsőfokú bíróság a temetési költség megfizetésére - e követelés jogalapja és összecszerúsége érdemi megítélése nélkül

- az alperest elismerése alapján kötelezte. Mivel az alperes ezt meghaladóan a kereset elutasítását kérte, a bíróságnak e meghaladó igényt érdemben a temetési költséggel kapcsolatos követeléstől függetlenül kellett elbírálnia. Ennek tárgyában az elsőfokú bíróság döntése és indokolása is megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a le nem rótt kereseti illeték összegét tévesen határozta meg. A kereseti illeték alapja a pertárgy értéke, amit a felperes keresetlevélében nem jelölt meg. Elsődleges kérelme a hagyatékba tartozó ingatlan megszerzésére irányult, melynek hagyatéki eljárásban meghatározott értéke 13.000.000 forint, ami magasabb a másodlagos kérelem szerint igényelt 12.000.000 forintnál. Erre tekintettel a Pp. 24. § (1) bekezdése értelmében a pertárgy értéke 13.000.000 forint, mely alapján a kereseti illeték helyesen 780.000 forint.

A kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (3) bekezdésében foglaltak alapján részben megváltoztatta és a felperes illetékfizetési kötelezettségét a pertárgy értékének megfelelő 780.000 forintra felemelte, az ítélet egyéb fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. §(2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztessége folytán a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére, ami a képviselőjével felmerült, áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj. A felperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint köteles továbbá megfizetni az államnak az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési illetéket.

Budapest, 2012. szeptember 20.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
írnok